

NÁZEV MATERIÁLU	Stanovisko Svazu průmyslu a dopravy ČR k novele zákona o účetnictví
Č. J.	136/2022
DATUM ZPRACOVÁNÍ	29. 11.
KONTAKTNÍ OSOBA	Milan Klempíř
TELEFON	+420 225 279 206
E-MAIL	mklempir@spcr.cz ;

OBECNÉ PŘIPOMÍNKY

Svaz průmyslu a dopravy podporuje záměr nového zákona o účetnictví. SP ČR se v minulých letech podílel na diskusích k přípravě nového zákona v pracovních skupinách a návrh obsahuje mj. jeden z dlouhodobých požadavků SP ČR a to umožnění vedení účetnictví cizí měně, čímž se mnohým mezinárodně působícím podnikům sníží zbytečné administrativní náklady z přepočítávání transakcí na českou korunu.

Svaz průmyslu také oceňuje, že cílem předkladatele návrhu je celkové snížení administrativní náročnosti. Důraz se bude oproti stávajícímu zákonu o účetnictví vést zejména na účetní výkaznictví vykreslující reálný obraz účetní jednotky, nikoliv tolik na technickou správnost zaúčtování jednotlivých účetních případů. Mezi navrhovaná zjednodušení patří také, že žádné fyzické osoby již nebudou povinně účetními jednotkami, snížení počtu subjektů podléhajícím povinnému auditu nebo zrušení povinnosti konsolidace pro střední konsolidační celky. V neposlední řadě budou mít účetní jednotky větší volnost v provádění inventarizace, nebudou již vázány přesnými postupy, ale pouze nutností zjistit skutečný stav v okamžiku sestavení účetní závěrky a zaúčtováním zjištěných rozdílů.

Nicméně předložený návrh je bez předložení konkrétních prováděcích předpisů (prováděcích vyhlášek) a souvisejících daňových úprav obtížně vyhodnotitelný z pohledu praxe.

Níže uvádíme konkrétní připomínky k návrhu.

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY

1. Vazba nového zákona o účetnictví na související daňové úpravy a potřeba předložení souvisejících prováděcích předpisů

S ohledem na provazbu na další zákony a slibovaná zjednodušení (například u možnosti účetní a daňové evidence v cizí měně) žádáme, aby byly co nejdříve s odbornou veřejností diskutovány a aby byly na vládu společně s novým zákonem o účetnictví předloženy související legislativní úpravy, zejména Zákon o daních z příjmů. Požadujeme předložení návrhů souvisejících novel daňových zákonů a příslušných prováděcích předpisů (návrhů novel vyhlášek).

Odůvodnění:

Nový zákon o účetnictví úzce souvisí s navazujícími daňovými úpravami, a proto požadujeme, aby byla legislativa posuzovaná a aby prošla schvalovacím procesem souběžně. Jednotlivé ustanovení nového zákona o účetnictví a navazujících daňových úprav je nutno vnímat v hlubším kontextu. V návrhu předloženého zákona nejsou přiloženy změny souvisejících daňových předpisů, proto lze obtížně vyhodnotit celkový dopad zamýšlených změn pro praxi. Chtěli bychom zdůraznit, že rozdílné zacházení v oblasti zdanění oproti účetnictví výrazně zkomplikuje evidenci poplatníků. To se může týkat např. definice technického zhodnocení a oprav, případně zachycování leasingu. Prosíme, aby uvedených rozdílů bylo co nejméně. Firmy potřebují znát konkrétní úpravy a postupy pro jednotlivé položky.

Tato připomínka je zásadní.

2. Zohlednění výsledku hospodaření dle mezinárodních účetních standardů při zjišťování základu daně

Požadujeme po předkladateli explicitní potvrzení a vysvětlení (bližší informace) „možnosti pro určení základu daně vycházet z výsledku hospodaření dle IFRS“ pro konkrétní účetní jednotky. Od kdy toto bude upraveno?

Odůvodnění:

Předkladatel píše v důvodové zprávě, že rozšíření povinného použití IFRS bude mít za následek „potřebu upravit zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, tak, aby tyto účetní jednotky (pozn. zejména banky či investiční společnosti) mohly pro určení základu daně vycházet z výsledku hospodaření určeného podle IFRS-EU. Podle současné právní úpravy daně z příjmů takový postup není připuštěn a poplatníci, kteří v účetnictví používají IFRS-EU, jsou nuceni vést duplicitně účetnictví i podle českých účetních předpisů.“ Požadujeme po předkladateli vysvětlení, jakým konkrétním způsobem plánuje zavést institut určování základu daně z výsledků hospodaření dle IFRS?

Tato připomínka je zásadní.

3. K legisvakanční lhůtě nového zákona o účetnictví

Požadujeme, aby byla v případě nového zákona o účetnictví a navazujících daňových úprav dána dostatečná legisvakanční lhůta umožňující účetním jednotkám, aby se připravily na plánované změny.

Odůvodnění:

Nový zákon o účetnictví a související úpravy představují podstatné změny pro řadu účetních jednotek a je tedy vhodné, aby měly dostatek času nastudovat a připravit se na nové změny. Chtěli bychom požádat předkladatele, aby výše uvedené legislativní změny byly co nejdříve schváleny, ale aby zároveň existovala přiměřená legisvakanční lhůta před datem účinnosti.

Tato připomínka je zásadní.

4. K § 10 odst. 4 (rezervy)

Navrhujeme nové znění:

„§ 1

Prvky účetního výkaznictví vztahující se k finanční situaci

(4) Rezervou se rozumí dluh, u kterého není jisté, zda, ve kterém okamžiku nebo v jaké výši dojde k úbytku aktiv k jeho vypořádání existující dluh, u kterého je více pravděpodobné, než nepravděpodobné, že jeho vypořádání povede k úbytku aktiv a u kterého není jisté, ve kterém okamžiku nebo v jaké výši k tomuto úbytku dojde. „

Odůvodnění:

Navrhovaný výklad rezerv je nejasný a může vést i k nesprávnému posouzení, zda vůbec úbytek aktiv vznikne. Úbytek aktiv z titulu závazku společnosti, který se vykazuje jako rezerva, je přitom vysoce pravděpodobný, není však přesně známá jeho výše a přesný okamžik realizace. Obrat „více pravděpodobné než nepravděpodobné“ znamená, že událost nastane s pravděpodobností větší než 50 %, nicméně může být formulováno, že úbytek aktiv je vysoce pravděpodobný. Z formulace by zkrátka mělo být jednoznačné, že budoucí výdaj v případě rezervy nastane s vyšší pravděpodobností než 50 %. V opačném případě (pod 50 %) se jedná o podmíněný závazek, který se ve výsledné bilanci nevykáže jako náklad ve výsledku, ale zveřejní se pouze v příloze k účetní závěrce. Případně lze pro větší přehlednost přímo uvést „větší než 50 %“. Budoucí výdaj by tak nebyl přehledně vykázan. Uvědomujeme si, že formulace týkající se rezerv je transpozicí evropské úpravy, nicméně si dovoluujeme poukázat na přiloženou rozdílovou tabulku návrhu předpisu s legislativou EU, kde je ve výchozím ustanovení EU o rezervách taktéž uvedeno, že jsou určeny k pokrytí

závazků, jejichž povaha je jasně definovaná a u nichž je k rozvahovému dni buď pravděpodobné, že nastanou, nebo jisté, že nastanou.

Tato připomínka je zásadní.

5. K § 55 odst. 2 (vymezení funkční měny)

Dle návrhu se funkční měnou rozumí měna, ve které účetní jednotka uskutečňuje převážnou část své činnosti. V odůvodnění je stanoveno několik možností určení naplnění této definice, mj. „podíl transakcí účetní jednotky provedených v dané měně vyšší než 50%“. Navrhujeme zejména u eura zvážit snížení této hranice na nižší hodnoty (například 30 či 40 %).

Odůvodnění:

V rámci zajištění jednoduchosti a předejití problémů s určování hranic doporučujeme v případě hlavních obchodních měn pro ČR stanovit procento vstřícněji. Rozhodnutí je dobrovolné na firmě s cílem zjednodušení si povinností (zamezení vykazování duplicitně v korunách čistě jen z legislativních důvodů – kde cílem aktuální novelizace je právě toto odstranit).

6. K § 56 odst. 2 (přepočítání při změně měny účetnictví)

V zákoně je výslovně uvedeno, že MF stanoví vyhláškou způsob přepočtu účetnictví při změně měny účetnictví a způsob přepočtu účetních závěrek účetních jednotek zahrnutých v konsolidované účetní závěrce na měnu konsolidované účetní závěrky. Žádáme, aby bylo bráno v úvahu u účetních jednotek, které vykazují svá data dle IFRS, jaká je funkční měna účetní jednotky dle IFRS. Pokud již účetní jednotka vede účetnictví v jiné funkční měně než v CZK (tedy duplicitně), mělo by být těmto účetním jednotkám umožněno k datu přechodu účetnictví na funkční cizí měnu převzít data u transakcí (které nemají rozdílné účetní zobrazení z účetnictví) dle IFRS a případné rozdíly mezi hodnotami stanovenými přepočtem a převzatými hodnotami z funkční měny IFRS vykázat ve zvláštní položce (výsledku popř. ve vlastním kapitálu).

Odůvodnění:

Pro účetní jednotky, které v IFRS mají jinou funkční měnu než CZK by bylo velkou komplikací mající dopady i do odložené daně, kdyby měly rozdílnou výši zůstatků v obou účetních systémech způsobenou pouze odlišným okamžikem přechodu na jinou funkční měnu než CZK. Hodnoty zůstatků transakcí by měly být sjednoceny ke dni přechodu na jinou měnu tak, aby „přepočtené“ počáteční zůstatky kont do EUR v knize vedené dle české právní úpravy se shodovaly s hodnotami zůstatků kont IFRS (v případě, že je shodné účetní zobrazení), které jsou vedeny ve funkční měně EUR. Úprava navržená v novém zákoně o účetnictví by mohla vést u těchto účetních jednotek k neochotě novou možnost využívat.

Tato připomínka je zásadní.

7. K § 62 (pevný kurz)

Navrhujeme variantu I.

Odůvodnění:

Nový zákon o účetnictví stanoví, že přepočtení jiné měny na měnu účetnictví může být stanoven obecným kurzem (kurz centrální banky měny účetnictví v den přepočtu), sjednaným kurzem (kurz použitý při uskutečnění daného nákupu či prodeje) či pevným kurzem s návrhem variant. SP ČR navrhuje variantu I, která umožňuje účetním jednotkám užívajícím pevný kurz, aby si jako pevný kurz pro zvolené období podle konkrétní situace vybraly jeden z obecných kurzů v § 60 odst. 2 nebo odst. 3.

Tato připomínka je zásadní

8. K § 66 odst. 1 písm. c (náklady na likvidaci aktiva jako součást pořizovacích nákladů)

Navrhujeme nové znění:

„§ 2

Vymezení některých pojmů pro účely oceňování

(1) *Pořizovacími náklady aktiva se rozumí úhrn*

*c) nákladů na likvidaci aktiva, kterými se rozumí účetní hodnota rezervy na odstranění nebo demontáž oceňovaného aktiva a uvedení místa umístění tohoto aktiva do původního stavu, **pokud taková povinnost vzniká při pořízení aktiva nebo jako důsledek jeho používání.***

Odůvodnění:

Navržené doplnění řeší i situace v případě, že rezerva/závazek vznikne až v průběhu užívání aktiva. Navrhovaný postup je analogický s ustanovením IAS 16 – Pozemky, budovy a zařízení (odst. 16c).

Tato připomínka je zásadní.

9. K § 70 odst. 1 písm. a), bod 2 (následné ocenění podílů ve společnostech)

Navrhujeme nové znění:

„§ 3

Následné ocenění aktiv a dluhů oceňovaných na základě aktuálních cen

(2) *Následné ocenění se provádí oceněním reálnou hodnotou u*

a) cenného papíru s výjimkou

1. cenného papíru drženého k inkasu jistiny a úroků,

2. cenného papíru představujícího podíl v entitě, ve které účetní jednotka může uplatňovat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv, nebo podstatný vliv, s výjimkou případů podle § 72 odst. 1 písm. c), a

.....“

Odůvodnění:

Doplnění je nutné s ohledem na návrh úpravy v ustanovení § 72 odst. 1 písm. c) Zákona, vycházející z IAS 27 – Individuální účetní závěrka, který v odst. 10 umožňuje oceňovat podíly ve společnostech, ve kterých účetní jednotka uplatňuje rozhodující nebo podstatný vliv, v pořizovacích nákladech, ekvivalenční metodou nebo v reálné hodnotě.

Tato připomínka je zásadní.

10. K § 72 odst. 1 písm. c (následné ocenění aktiv a dluhů na základě aktuálních cen)

Navrhujeme nové znění:

„§ 4

Následné ocenění aktiv a dluhů oceňovaných na základě historických cen

(1) Prvotní účetní hodnota aktiv a dluhů oceňovaných na základě historických cen se při následném ocenění

...

*c) může upravovat o změnu ekvivalenční **nebo reálné** hodnoty u podílu v entitě, ve které účetní jednotka může uplatňovat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv, nebo podstatný vliv; pokud účetní jednotka využije tuto možnost, provádí tuto úpravu u všech takových podílů, a“*

Odůvodnění:

Doplnění je nutné s ohledem na návrh úpravy v ustanovení § 70 odst. 1 písm. a) bod 2 Zákona, vycházející z IAS 27 – Individuální účetní závěrka, který v odst. 10 umožňuje oceňovat podíly ve společnostech, ve kterých účetní jednotka uplatňuje rozhodující nebo podstatný vliv, v pořizovacích nákladech, ekvivalenční metodou nebo v reálné hodnotě.

Tato připomínka je zásadní.

11. K § 75 (účetní dodatečné zhodnocení)

Navrhujeme vyjasnit definici účetního dodatečného zhodnocení, aby byla srozumitelná a prakticky použitelná. Za vhodnější alternativu považujeme zachování současné definice technického zhodnocení a opravy. Požadujeme také, aby byla konkrétní definice sjednocena i pro oblast zákona o dani z příjmů.

Odůvodnění:

Z nově navržené definice účetního dodatečného zhodnocení (náhrada tzv. technického zhodnocení) není zcela zřejmé, k jakému okamžiku se posuzuje hodnota majetku, zda jde o okamžik pořízení účetní jednotkou nebo okamžik vzniku majetku. Pokud by se jednalo o okamžik vzniku majetku, měla by se hodnota majetku posuzovat v cenách v době vzniku nebo v aktuálních cenách? V neposlední řadě pokud má být hodnota majetku posuzovaná v době vzniku majetku, v mnohých případech bude obtížné až nemožné tuto hodnotu určit. Pokud by se naopak posuzovala hodnota majetku dle okamžiku jeho pořízení, mohly by za technické zhodnocení být považovány některé významné opravy, což jde mj. proti textu důvodové zprávy.

Považujeme také za důležité, aby byla konkrétní definice sjednocena pro oblast účetních předpisů i zákona o dani z příjmů. V případě rozdílné definice by totiž bylo nutné vést pro všechny účetní jednotky samostatnou evidenci majetku, což by bylo značně nákladné i pro ty nejmenší účetní jednotky a mj. by to ztížilo jejich kontrolu. Chtěli bychom upozornit, že snížení administrativní zátěže je jedním ze záměrů nového zákona o účetnictví.

Tato připomínka je zásadní.

12. K § 88 odst. 2 (rozšíření možností metod konsolidace)

Navrhujeme nové znění:

„§ 5

Metody konsolidace

....

(2) *Finanční situace, finanční výkonnost a jiné změny finanční situace entity pod společným vlivem se vykazují lze v konsolidované účetní závěrce za použití ekvivalenční metody nebo vykazovat metodou metody poměrné konsolidace.“*

Odůvodnění:

Navrhujeme uvedené doplnění možnosti vykazování ekvivalenční metodou pro vykazování změn finanční situace entit pod společným vlivem, neboť navržené je přiblížením k ustanovení IFRS 11- Společná ujednání, které připouští pouze užití ekvivalenční metody.

Tato připomínka je zásadní.

13. K § 114 (povinnost zajistit povinný audit)

A.

Navrhujeme variantu I.

Odůvodnění:

Předkladatel nabízí dvě varianty, na základě nichž by měly účetní jednotky podléhat povinnosti ověření vykazovaných informací prostřednictvím povinného auditu. Varianta I zprošťuje této povinnosti všechny malé účetní jednotky a varianta II ponechává stávající stav s posunutím limitu pro ověření vykazovaných informací na základě zohlednění inflace od doby účinnosti (zvýšení ze 40 mil. na 65 mil. u aktiv, z 80 na 130 mil. Kč u ročního obratu). SP ČR navrhuje variantu I z důvodu nižších administrativních nákladů pro menší účetní jednotky.

Tato připomínka je zásadní.

B.

V § 114 nám není jasné ustanovení o povinném auditu pro účetní jednotky dle jiných zákonů

Odůvodnění:

Ustanovení § 114 odst. 2 (varianta I), resp. odst. 3 (varianta II) hovoří o tom, že „Zajistit povinný audit může i účetní jednotka, která nemá povinnost zajistit povinný audit“. Podotýkáme, že pokud účetní jednotka nemá povinnost zajistit povinný audit, nejedná se z jejího hlediska de facto o povinný audit. Prosíme o vysvětlení této úpravy.

Tato připomínka je doporučující.

14. K § 133 (inventarizace)

Navrhujeme odstranit nesoulad mezi § 133 Zákona a odůvodněním tohoto ustanovení v Důvodové zprávě.

Odůvodnění:

Z rozporu mezi textem navrženého Zákona a jeho zdůvodněním v Důvodové zprávě plyne nejasnost, zda inventarizaci podléhají aktiva a dluhy, jak vyplývá z některých částí zdůvodnění a odpovídá současné dikci zákona o účetnictví, nebo aktiva a pasiva, tedy včetně vlastního kapitálu, jak je uvedeno v navrženém znění Zákona. Proto navrhujeme upřesnit, zda se povinnost inventarizace týká i vlastního kapitálu, a pokud ano, tak prováděcím právním předpisem upřesnit postup inventarizace např. účtů výsledků hospodaření, účtů oceňovacích rozdílů, účtů fondů ze zisku.

Tato připomínka je zásadní.

15. K odpovědnosti účetní jednotky za přestupky

Požadujeme vysvětlit definici obecné odpovědnosti účetní jednotky za vedení účetnictví a možnost vymáhání vzniklých škod v případě pochybení konkrétní fyzické či právnické osoby.

Odůvodnění:

Podle současné právní úpravy v § 5 je za vedení účetnictví zodpovědná účetní jednotka/podnikatel. Je však známo, že vzniklé škody může vymáhat po fyzické či právnické osobě, jež účetnictví fakticky vedla. Dle důvodové zprávy (str. 128) k novele zákona o účetnictví se v rámci přestupků zavádí objektivní odpovědnost účetní jednotky a nemá být rozhodné, zda byla v daném případě zjištěna konkrétní fyzická osoba, jejíž jednání je právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě přičitatelné. Subjektem neboli pachatelem účetních přestupků tak může být až na výjimky účetní jednotka. SP ČR požaduje po předkladateli vysvětlení, jak se bude v praxi řešit situace pochybení konkrétního účetního a následné sankce vůči podniku, na základě kterých by podnik hodlal vymáhat vzniklou škodu. Bude se postupovat stejně jako dle současné praxe, tj. primární odpovědnost za vedení účetnictví na straně podniku s možností vymáhání škod po konkrétních vinících?

Tato připomínka je zásadní.

16. K § 155 (přestupek zkreslování vykazovaných informací)

Požadujeme vysvětlit bližší definici sankce zkreslování vykazovaných informací „k újmě uživatele“ a za účelem „zisku pro sebe nebo pro jiného“.

Odůvodnění:

Předkladatel mění kategorizaci sankcí, kdy se obecně snižují sankce např. v případě nezveřejnění vykazovaných informací, ale velmi výrazně se zvyšují sankce v případě zkreslování vykazovaných informací pro svůj nebo jiný prospěch. Pokud se jedná o zkreslování pro svůj nebo jiný prospěch namísto zkreslování k vlastní újmě, sankce se zvyšují desetinásobně. Mohl by předkladatel blíže vysvětlit, jakým způsobem v praxi prokáže úmysl zkreslování „způsobit ovlivnit rozhodování k újmě uživatele“ a zkreslování za účelem „zisku prospěchu pro sebe nebo pro jiného“? Rozdíl sankcí je opravdu vysoký.

Tato připomínka je zásadní.

17. Nad rámec k navazující daňové novele

Navrhujeme zvážit, aby bylo možné vypočítat základ a vyplnit daňové přiznání v cizí měně nejen u DPPO, ale obdobně postupovat i u jiných daní.

Odůvodnění:

V souvislosti s úpravou možnosti využívat v účetnictví vedeném dle české právní úpravy jinou funkční měnu než CZK bude připraven také doprovodná daňová novela. Navrhujeme, aby bylo podnikům v maximální

možné míře umožněno vypočítat základ daně v cizí měně. Dle našich informací je ministerstvo financí nakloněno umožnit celý výpočet daně v cizí měně v případě DPPO, pro mnohé podniky by bylo přínosné takto postupovat např. i v případě jiných daní.

Tato připomínka je doporučující.

18. K náhradě škody

Navrhujeme v případech poskytnutí pojistného plnění při škodách na majetku použít účetní metodiku pro dotace na pořízení majetku. Umožní se tak časové rozlišení výnosů z titulu pojistného plnění po dobu účetního odpisování nově pořízeného majetku.

Odůvodnění:

Navrhujeme doplnit, aby navrhovaná účetní metodika pro dotace na pořízení majetku (přijaté dotace u firem vykázaná jako výnos příštích období a následné rozpouštění do výnosů ve stejném období jako odepisování aktiva, případně v období využívání aktiva dle dotačních podmínek) byla aplikovaná i při škodách na majetku, kdy je poskytnuto pojistné plnění. V těchto případech nyní dochází k rozporu mezi věcnou a časovou souvislostí nákladů a výnosů, kdy okamžitě do výnosů je účtováno pojistné plnění, ze kterého je pořízen nový majetek, který je ale následně odepisován po delší dobu.

Tato připomínka je zásadní.

19. K derivátům

Navrhujeme blíže vysvětlit u podnikatelů účtování v případě derivátů.

Odůvodnění:

Z návrhu není zcela zřejmé, jak se bude účetně postupovat u derivátů. Bude se jednat o zcela identickou úpravu? Jaký bude postup např. z hlediska zajišťovacího účetnictví, případně povinnosti podnikatelů účtovat o vložených derivátech? Považujeme za vhodné, aby v případě mikro a malých účetních jednotek bylo možné v této oblasti použít zjednodušená pravidla.

Navrhujeme také sjednotit pravidla úpravy derivátů v případě daňových účelů a reportingu. Pro účely vykazování, oceňování a zveřejňování informací o derivátech (dle § 3 odst. 10 vyhlášky 500/2002 Sb.) v příloze účetní závěrky a operacích se používá ustanovení vyhlášky č. 501/2002 Sb. Toto znění vyhlášky pro banky a pojišťovny z roku 2017 vede podnikatele v oblasti derivátů na aplikaci IAS/IFRS, ale ve starém znění (IAS 39). A zatímco banky a pojišťovny mají používat pro úpravu derivátů nové znění vyhlášky pro banky a pojišťovny (které vede na IFRS 9), podnikatelé používají v oblasti finančních nástrojů jinou úpravu. Pokud je tedy účetní jednotka podnikatel a používá pro statutární výkaznictví IFRS, vznikají jí rozdíly mezi účetnictvím vedeným pro daňové účely a reporting.

Tato připomínka je zásadní.

20. Projednání připomínek

Nabízíme MF projednání připomínek, včetně účasti několika firem k vysvětlení pohledu firem z praxe (za účasti vybraných firem, kterých by se účtování v cizí měně týkalo).

Tato připomínka je doporučující.